

ИНСТИТУТ ПО ТЮТЮНА И ТЮТЮНЕВИТЕ ИЗДЕЛИЯ – МАРКОВО

СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

УТВЪРЖДАВАМ,

ВрИД:

(доц. д-р М. Къшева)

ИНСТРУКЦИЯ

за експертна оценка на тютюн от сортова група „Бърлей“

с. Марково, 2016 г.

Експертната оценка на тютюна е основния критерий при определяне на качеството, което се изразява чрез отделните елементи и тяхната значимост по степени на проявление.

Резултатите от експертната оценка на тютюна се изразяват описателно. За целите на научната работа и за създаване на единна база за сравнение е целесъобразно тези резултати да бъдат формализирани, т.е. изразени с количествен израз /число/. Това дава възможност за бърза и точна статистическа обработка на данните.

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

1. Количеството на пробата не трябва да бъде по-малко от 3 кг. При селекционни опити се допускат по-малки проби, но не под 2 кг тютюн.
2. Влажност на тютюна в представената проба – 14% - 16%.
3. Представеният материал да отговаря на беритбената принадлежност и/или класа.
4. Експертната оценка на пробите трябва да се извършва анонимно от членовете на комисията

ОСНОВНИ ТЕРМИНИ

1. Беритбен пояс (беритба) – Определя етажното разположение на тютюневите листа върху стеблото на растението от долу на горе по беритби.
2. Зрялост – Характеризира степента на физиологичното развитие на листата, при която има най-благоприятно за качеството им състояние на химичните вещества и определя най-подходящия момент за бране на тютюна. Този момент се нарича техническа зрялост на тютюна.
3. Съдържателност – Характеризира концентрацията на веществата в тютюневия лист, които влияят положително върху тяхното качество.
4. Структура на листа – Определя подреждането на клетките и строежа на листната тъкан.
5. Еластичност на петурата – Характеризира способността на тютюневия лист да възстанови началния си размер и форма след намачкването му.
6. Аромат на листата – Характеризира приятните обонятелни усещания при мирис на тютюневите листа.
7. Цвят на листа – Определя окраската на тютюневите листа и цветовете нюанси.
8. Интензивност на цвета – Характеризира степента на интензивност на цвета и проявата на отделните цветови нюанси.
9. Гланц – Изразява лъскавината и блясъка на петурата на листа.

Елементи	Степен на проявление				
	С/кътърс/, III-та	В/лайф/ IV, V, VI бер.	Х/лъгс/ II бер.	Г/типс/ VII бер.	Р/прайми нг/ I бер.
1. Беритба	1	2	3	4	5
	над 40 см	над 28 см	под 28 см		
2. Дължина на листа	1	2	3		
	технически зрял	леко незрял	леко презрял	презрял	зелен
3. Зрялост	1	2,5	2,5	4	5
	съдържателен	средно съдържателен	слабо съдържателен	постен	груб
4. Съдържателност	1	2	3,5	3,5	4,5
	рехав	плътен	порьозен	Дървеничав	
5. Структура на листа	1	2	3	4	

6. Листна повърхност	гладък	Леко набръчкан	набръчкан	Силно набръчкан	
	1	2	3	4	
7. Еластичност	еластичен	еластичен в средна степен	еластичен в слаба степен	нееластичен	
	1	2	3	4	
8. Основен цвят	Светло-кафяв Кафяв, Червено- кафяв	тъмно- червен	светло- кафяв,кафяв, смесен без зелен и жълт	Зеленикаво, светло кафяв и жълто	зелен, прегорял, изшарен
	1	2	3	4	5
9. Интензивност на осн. цвят	Наситен	умерен	светъл	тъмен	блед
	1	2	3	4	5
10. Хомогенност на цвета	Над 90%	над 80 %	над 70 %	над 60%	под 50 %
	1	2	3	4	5
11. Гланц /лъскавина/	Изразен гланц	в средна степен	без гланц	матов	
	1	2	3	4	
12. Повреди от болести и неприятели	до 10 %	до 20%	до 30%	до 70%	
	1	2	3	4	
13. Механични повреди	до 10 %	до 20 %	до 30 %	до 50 %	до 70 %
	1	2	3	4	5

Беритби:

Р/прайминг/ - листа от най-долната част на растението /първите 3, първа беритба/

Х/лъгс/ - листа от горната част на долния поес /от 4-ти до 6-ти лист, втора беритба/

С/кътърс/ - листата от долната част на средния пояс /от 7-ми до 9-ти лист, трета беритба/

В/лайф/ - листата от средната част на растението /от 10-ти до 18-ти лист, четвърта, пета и шеста беритба/

Т/типс/ - листата от горната част на растението /над 18-ти лист, седма беритба/

Забележка: При дълбоко кършените тютюни, беритба Т не се формира

1. Оценката на качеството по елементи се определя чрез проявлението им и се изразява в цифра, като се приема 80 % тежест на водещата оценка на оценяването от експертите:

1 – отлично качество

2 – много добро

3 – добро качество

4 – средно качество

5 – ниско качество

2. **Комплексната оценка на пробата** се определя с число, отразяваща сумата на Оценката на качеството по елементите :

13 - отлично качество

13.5 – 26.5 много добро

27 – 39 добро качество

39.5 – 47.5 средно качество

Над 48 - ниско качество

Изготвил:

(доц. д-р М. Къшева)